

BEGRAVNINGSPASTORAL

Det är viktigt att ta farväl vid livets slut. I Sunnersbergs församlings begravningspastoral kommer församlingens rutiner i detta avseende att lyftas fram.

Begravningen kan delas upp i tre olika huvudområden: praktiska åtgärder, begravningsceremoni och gravsättning. Planering, praktiska förberedelser och samordning är dödsboets ansvar. Det kan en begravningsentreprenör hjälpa till med. Begravningsceremoni som leds av präst kallas begravningsgudstjänst. Den har redan betalats via kyrkoavgiften och innebär därför inga extra kostnader om den avlidne var medlem i Svenska kyrkan.

Inledning

Denna begravningspastoral är en lokal överenskommelse om hur anställda och förtroendevalda inom Sunnersbergs församling avser att arbeta med begravningsfrågorna. Fokus ligger på det praktiska handhavandet från dödsbädden till uppföljningen efter begravningsgudstjänsten. Dessa riktlinjer är instrument för såväl arbetsledning som kvalitetssäkring. De som omfattas av innehållet är präster, diakoniarbetare, kyrkomusiker, kyrkvaktmästare och administrativ personal som är anställda i församlingen.

Helheten

Alla församlingens åtta kyrkor (Otterstad, Marie kapell, Strö, Sunnersberg, Rackeby, Skalunda, Gösslunda och Kyrkans Gård-Lockörn) används vid begravningsgudstjänster.

Kyrkogårdar finns i anslutning till alla kyrkor, utom Kyrkans Gård-Lockörn. På samtliga finns det kistgravar och urngravar. Askgravplatser finns i Otterstad, Sunnersberg, Gösslunda och Rackeby. Minneslund finns i Otterstad. Kyrkoherden har ansvaret för tillsyn och övergripande samordning av all verksamhet utifrån församlingens grundläggande uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Kyrkoherden har delegerat kyrkogårdsfrågorna till kyrkogårdschefen.

Praktiska åtgärder

Församlingens kansli är säkrast öppet alla vardagar kl. 10-12. (Vanligtvis går det att nå kansliet under större delen av dagen. Begränsningar kan förekomma under semesterperioden.) Här kan såväl anhöriga som personal från begravningsbyråerna få service samt hänvisning till annan personal.

Direktnummer till personal inom församlingsvården finns också tillgängliga i Kyrkobladet, på församlingens hemsida (www.svenskakyrkan.se/sunnersberg) och på alla församlingens anslagstavlor.

Kyrkoherden beslutar vilka tider som ska upplåtas för begravningsgudstjänster och vilka som ska tjänstgöra vid dessa. Präst och kyrkomusiker finns uppsatta för tjänstgöring på ett begravningschema som skickas till begravningsbyråerna. Tid i kyrka och tjänstgörande kyrkvaktmästare bokas via församlingens kansli. Om någon av kyrkans lokaler önskas för efterföljande samling bokas detta också via kansliet. Bokning ska ske minst en vecka i förväg.

Då bokningen är klar får tjänstgörande präst, musiker och vaktmästare en anmälan. Prästen tar så snart som möjligt kontakt med närmast anhörig.

När begravningsgudstjänsten bokas på kansliet bestäms i vilken av församlingens kommande gudstjänster tacksägelsen ska ske. Prästerna i församlingen finns till förfogande när det gäller önskemål om sjukkommunion, utfärdsbön, visning/enskilt avsked, minnesstund efter begravningsgudstjänsten samt vid urnedsättning.

Normalfallet är att begravningsgudstjänst hålls för avlidnen kyrkotillhörig. Om särskilda skäl föreligger och dessa är förenliga med den avlidnes önskan om en kyrklig begravning trots att personen inte är tillhörig, fattar kyrkoherden beslut i frågan i enlighet med Kyrkoordningen.

Begravningsceremoni

Vid begravningsgudstjänsterna följs ordningen i *Den svenska kyrkohandboken*. Präst och anhöriga träffas och går igenom gudstjänsten tillsammans. Psalm- och musikval sker alltid i samråd med präst och kyrkomusiker. Lyhördhet är av stor betydelse för att upplevelsen av begravningsgudstjänsten ska bli så god som möjligt för de sörjande. Texter och musik som inte överensstämmer med kyrkans tro undviks.

Då ljudanläggning finns i kyrkan ska mikrofon användas. Hörslinga används där den är installerad. Detta för att alla ska höra och att tillgängligheten blir större.

Det finns möjlighet att låna församlingens bårtäcke om kistan inte smyckas med blommor.

Då avskedet sker på kyrkogården, i anslutning till begravningsgudstjänsten, ingår processionsbärning av kistan/urnan till graven. Ersättning till extra personal vid processionsbärning utgår från församlingsverksamheten.

Vid samtalet innan begravningsgudstjänsten informerar prästen om att hen gärna medverkar vid urnedsättning, om de anhöriga så önskar.

Inbjudan till "Leva vidare"-grupp skickas ut till närmast sörjande, änka/änkling/sambo. De anhöriga kan även ha fortsatt kontakt med den präst som tjänstgör vid begravningsgudstjänsten.

Det är viktigt att barnen har en självklar plats och att deras frågor och funderingar tas på allvar. All personal inom församlingsverksamheten måste också ha beredskap att tala med barn om de existentiella frågor som väcks i samband med död och begravning.

Inom ramen för församlingens samarbete med förskolor och skolor finns möjlighet att erbjuda stöd i krissituationer, finnas med i krisgrupper samt finnas tillgänglig för frågor om liv och död.

Då borgerlig begravningsakt önskas erbjuds Tolsjö bygdegård eller Lilla kapellet i Otterstad.

Gravsättning

Generella regler om ordning och etik på begravningsplatser finns i begravningslagen, där det anges att "en begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iakttas." (2 kap. 12§)

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har 2016 utfärdat skriften "Gravgrävning- riskbedömning, etiska aspekter och instruktioner för säker gravgrävning" som ger detaljerade riktlinjer för hur gravöppning och återfyllning ska ske.

Sunnersbergs församling har därutöver följande lokala föreskrifter: Efter att kistan sänkts ner i graven och de som deltar i begravningsgudstjänsten lämnat gravplatsen påbörjar personalen återställningen, detta arbete sker med stor försiktighet och värdighet.

Samverkan och Information

Det är viktigt att kyrkan har god kontakt med begravningsbyråerna. Samverkans- och samarbetsfrågor diskuteras i förekommande fall.

I kontraktet har broschyren "Inför begravningsgudstjänsten" utarbetats. Den ger de efterlevande information och hjälp till kontaktvägar.

Arbetsmiljö

I Sunnersbergs församling har en arbetsmiljöplan antagits, som bland annat innebär att arbetsmiljön för de anställda är så skonsam som möjligt, samt att hänsyn till minimal miljöpåverkan genomsyrar allt arbete.

Utbildningsplan

Vid årliga personalutvecklingssamtal inventeras behov av utbildningar för att utveckla och bredda den anställda i sin tjänst.

Konflikter

Det är nödvändigt att begravningsbyråerna redan vid bokningen informerar tjänstgörande präst då komplicerade omständigheter råder. Det bör tidigt medvetandegöras hos de anhöriga att begravningsgudstjänsten är offentlig och att ingen kan hindra någon annan att närvara. Tjänstgörande präst är huvudansvarig för gudstjänstens utformning.

"Om de efterlevande inte kan enas om kremering eller om gravsättningen, skall huvudmannen för begravningsverksamheten, på den ort där den avlidne senast var folkbokförd på begäran medla mellan parterna", enl. 5 kap. 3 § i begravningslagen. För huvudmannen där den avlidne senast var folkbokförd finns en skyldighet att fullgöra medlingsuppgiften, om part så begär. I Sunnersbergs församling är det kyrkogårdschefen i samråd med kyrkoherden som har denna uppgift. Om parterna enas skall huvudmannen fastställa deras överenskommelse. Om enighet inte kan uppnås skall huvudmannen istället, med eget yttrande, hänskjuta tvisten till Länsstyrelsen.

Uppföljning/revidering av begravningspastoralen

Begravningspastoralen ska en gång om året ses över av kyrkoherden och kyrkogårdschefen och revideras vid behov.

Ytterligare information ges i:

Biskoparnas brev om begravning:

<https://www.svenskakyrkan.se/biskopsbrev/biskopsbrev-om-begravningen>

Begravningslagen:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/begravningslag-19901144_sfs-1990-1144/

Kyrkoordningen:

<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkoordningen>